

Beste natuurliefhebber/-ster,

De weersverwachting voor afgelopen dinsdag was nogal tegenstrijdig. Volgens het weerbericht op de televisie (het 8-uurjournaal) zou het zo ongeveer de hele dag bewolkt zijn, met een redelijke kans op af en toe een beetje regen. Bij de krant was men een stuk optimistischer. Gelukkig had de krant dit keer gelijk. Al vroeg in de ochtend scheen zelfs de zon, maar toen ik richting Beijum fietste was het grijs en nogal fris. Ik warmde een beetje op bij een kop koffie en ging daarna weer op "tuinsafari". De tuinen waren minder nat dan ik had verwacht en ook over het weer zal ik niet mopperen. Het viel beslist niet tegen. Ook de hoeveelheid insecten viel niet tegen, ik had zo goed als niets verwacht en zo was het ook. Dit keer zelfs geen rustende nachtvlinder en slechts een handjevol vliegende wintermuggen. Na een paar uur was ik dan ook wel uitgekeken en stapte ik weer op de fiets.

Natuurlijk keek ik nog even weer op de paar aangevreten boerenkoolstruiken. Zouden er nog steeds rupsen van het groot koolwitje op te zien zijn? Al bij de eerste blik werd de vraag positief beantwoord. Bij een vluchtige "bestudering" van de boerenkool telde ik een tiental rupsen. Gewoonlijk zijn de rupsen te zien van eind mei tot half juli en van half augustus tot begin oktober. Jonge rupsen leven in groepen en eten vooral van de bladranden; grotere rupsen leven solitair. De verpopping vindt plaats onder een natuurlijk of kunstmatig dakje. De soort overwintert als pop, hangend tegen een boomstam of een muur.

Dit zijn dus late (jonge) rupsen en het is daarom ook nog maar de vraag of ze alsnog gaan verpoppen en als pop het komende voorjaar zullen afwachten. Misschien zijn ze gewoon te laat uit het ei gekomen (het ei is laat afgezet) en zullen ze de winter niet overleven.

Vorig jaar zag ik onder de boerenkool meerdere bevroren rupsen, waarschijnlijk is dit dus heel normaal.

Afgelopen dinsdag zag ik nog twee honingbijen, maar ik had de indruk dat ze niet meer leefden. Zijn het te vroeg gestorven “winterbijen”? Zijn ze gestorven door de kou, of zouden bijen ook kunnen sterven ten gevolge van bijvoorbeeld een hartaanval?

De zogenaamde “zomerbijen” worden ongeveer zes weken oud. Ze hebben het druk met het verzorgen van de larven en het aanleggen van een wintervoorraad. Van deze wintervoorraad profiteren ze niet zelf, want voor de winter invalt zijn ze gestorven. De wintervoorraad wordt aangelegd voor de “winterbijen”. De eerste winterbijen ontstaan in Nederland eind augustus en in gezonde volken ontstaan de meeste winterbijen tussen half september en half oktober.

Als de herfst vordert en de temperatuur zakt zal de koningin minder eitjes gaan leggen en daar op een gegeven moment zelfs mee stoppen. De bijen die dan nog in het volk aanwezig zijn, de zogenaamde winterbijen, hebben nog maar één taak en dat is samen met de koningin de winter overleven. Ze doen dat door dicht op elkaar te kruipen en elkaar warm te houden. Die warmte genereren ze door de honing te eten die de zomerbijen in de raat hebben opgeslagen.

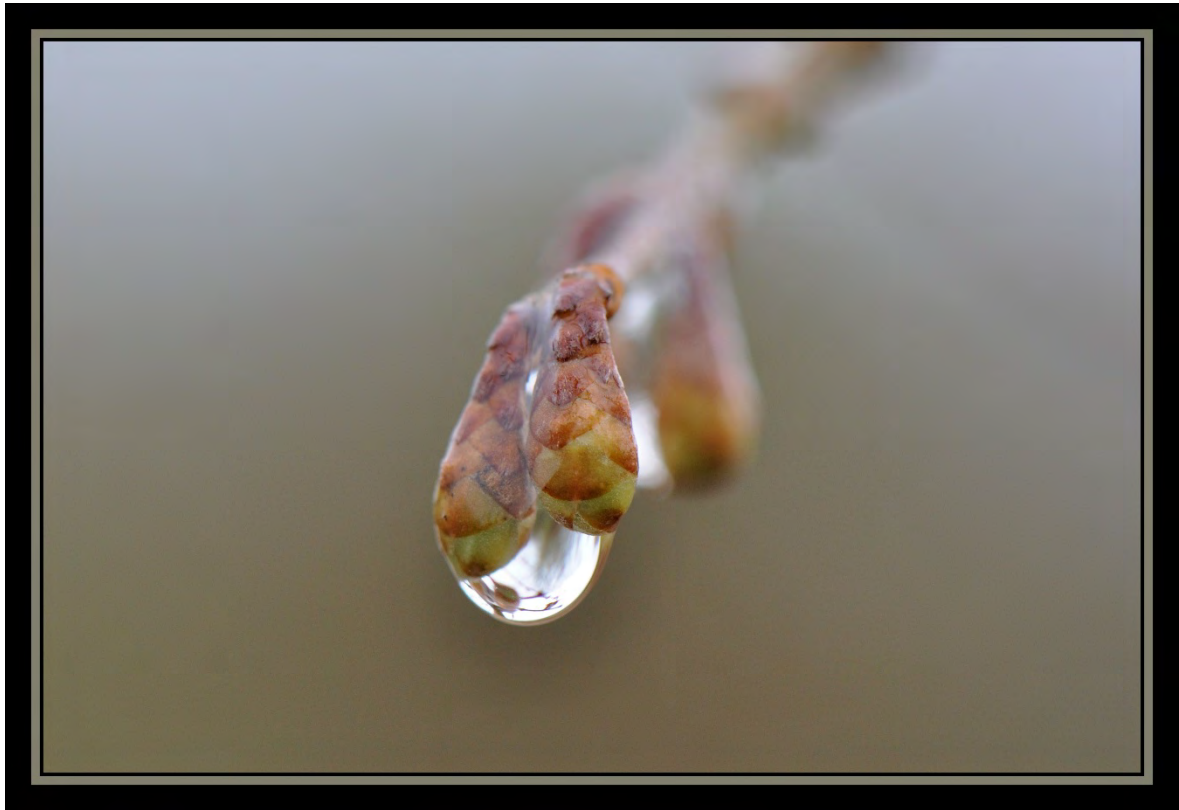

Winterbijen leven langer dan zomerbijen doordat ze in het najaar (vanwege het krimpande broednest) zowel meer worden verwend (gevulder vetlichaampjes kunnen ontwikkelen), als zelf minder hoeven te doen. Zo hoeven ze nauwelijks nieuwe larven te voederen (voedsterbij), was te zweten (bouwbij), of te vliegen (haalbij) (er is immers ook steeds minder dracht).

In het voorjaar staan de winterbijen aan de basis van de eerste bijengeneratie van het nieuwe bijenseizoen, waarna ook hun leven weer snel ten einde is. Hun succes bij de volksopbouw is daarbij ook op dat moment weer sterk afhankelijk van de hoeveelheid vers te vinden stuifmeel.

Begin april is de aanwas van nieuwe bijen even groot als de sterfte van de winterbijen. Pas daarna begint het volk weer te groeien.

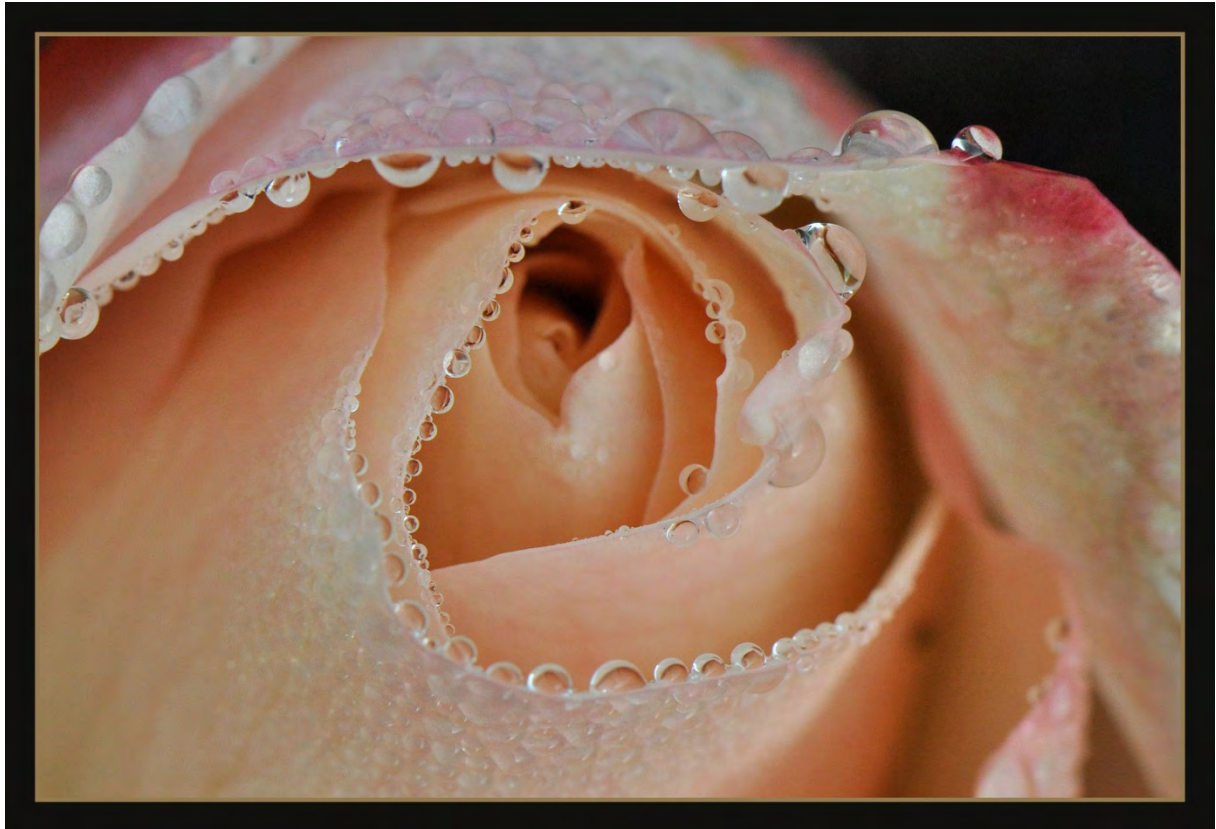
Bij de ingang van het labyrint op de Kinderwerktuin staan twee meloenboompjes, achter in het labyrint staat nog een derde exemplaar. De boompjes staan in knop en ze waren, net als al het andere, versiert met waterdruppels. Deze "*Chimonanthus praecox* " is een bergheester en inheems in China. Daarom is hij ook goed opgewassen tegen ons klimaat. Hij werd in 1766 in Europa ingevoerd.

Aan het boompje achter in het labyrint ontdekte ik de eerste bloempjes.

Chimonanthus praecox bloeit, net als de toverhazelaar, in de winter. Op het eerste gezicht lijken de bloemen ook wel wat op die van de toverhazelaar maar de geelwitte bloemen met het wijnrode hart verspreiden een aangename geur. Vandaar de naam meloenboompje. In het Engels wordt hij ook wel "Wintersweet" genoemd. De bloei begint al in november en gaat vaak door tot januari-februari. Vooral na een droge zomer verschijnen in de winter veel bloemen.

Het woord Chimonanthus is afgeleid van de Griekse woorden chéima (winter) en anthos (bloem). Het Latijnse woord praecox betekent vroegtijdig. Het is een bladverliezende heester. De hoogte van het meloenboompje bedraagt na een jaar of tien circa 3 meter.

Het was dus, zoals ik in het begin al vermeldde, een redelijk aangename herfstdag. Ondanks dat het niet regende was alles wel nat. Een bloeiende roos is op zich al mooi, maar een "herfstroos" met tientallen druppeltjes is zeker niet minder fotogeniek.

Groetjes,

Luit